

Voorlezen helpt vooral om het Fries te leren

MARIA DEL GROSSO

LEIDEN In het Fries voorlezen om je kind de taal te leren is veel effectiever dan je kind voor een Friestalig televisieprogramma te zetten. Onderzoekster Evelyn Bosma zocht het uit.

Evelyn Bosma, postdoctoraal onderzoeker aan de Universiteit van Leiden, had uit haar promotieonderzoek voor de Fryske Akademy nog gegevens over. Ze besloot deze te gebruiken voor een nieuw onderzoek onder 120 kinderen van vijf en zes jaar om te kijken wat taalactiviteit doet met de kennis van die taal.

Ze ontdekte verschil in effectiviteit tussen televisie kijken, verhalen vertellen en voorlezen. „Ferhalen fertelle is ek goed en fan telefyzje sjen ha ik gjin negative effekten fûn, mar ek gjin positive.” Voorlezen blijkt het meest effectief. Niet alleen de woordenschat neemt daardoor toe, ook de woordbouw en de grammatica. De taalontwikkeling gaat sneller. In boekjes komt van alles voorbij, legt Bosma uit. Vaak gaat het om verhalen die zorgvuldig geconstrueerd zijn. Om die reden bevatten ze veel meer verschillende woorden.

Ook belangrijk is dat er bij het voorlezen interactie is tussen de ouder en het kind, aldus Bosma. Je gebruikt dan samen de taal en dat werkt het beste. Bij tv-programma's is die interactie er meestal niet. Er wordt alleen maar gezonden. Uit ander onderzoek blijkt wel dat dit ook van het programma afhangt. „Dora the explorer nûget bern wol út aktyf te wêzen.”

Zo moet bij het voorlezen ook getal worden op boeken die bij de leeftijd passen. „Kinst net betiid genôch begjinne by lytsere talen.” Sowieso is aandacht voor een kleinere taal binnenshuis van belang, omdat kinderen buitenshuis veel input in het Nederlands krijgen, stelt Bosma.

Zij vergeleek specifiek voorlezen in het Nederlands en in het Fries. Bij het Fries bleek het meer voordeel op te leveren voor de taalontwikkeling van het kind dan bij het Nederlands, waarschijnlijk doordat kinderen voor de ontwikkeling van het Fries meer afhankelijk zijn van wat er thuis gedaan wordt met de taal. Onderzocht is het niet, maar Bosma veronderstelt dat voorlezen daarom helemaal belangrijk is voor immigrantenkinderen, zoals Turkse families, van wie de kinderen buiten de deur amper Turks horen.

Verder bleek dat kinderen beide talen gebruiken om de woorden te kunnen begrijpen. Leerden ze in het Nederlands lezen, dan maakten ze gebruik van hun Nederlandse woor-

Evelyn Bosma onderzocht het effect van voorlezen in de Friese taal. EIGEN FOTO

denschat om het Fries te kunnen begrijpen. „Dan sjochst dat se mear muoite ha mei de dakjes en oare lêstekens, om't dy wurdfoarm net bekend is. Mar wa't goed lêze kin yn it Nederlânsk, kin it ek goed yn it Frysk.”

Bosma won in 2017 de eerste Wetenschapsprijs van de RUG/Campus Fryslân voor haar onderzoek naar tweetaligheid. Ze zocht uit hoe twee-

Belangrijk bij het voorlezen is interactie tussen ouder en kind

talig je moet zijn om daar voordeel van te hebben. Ze keek daarbij naar de cognitieve ontwikkeling van kin-

deren tussen de vijf en acht jaar. Uiteindelijk vond ze maar een heel klein cognitief voordeel van tweetaligheid. Het geldt dat ze met de prijs won, gebruikte ze onder andere voor het vervolgonderzoek waarover ze nu een wetenschappelijk artikel gepubliceerd heeft. Ook is het onderzoek gefinancierd met gelden uit het Europese project *Advancing the European Multilingual Experience*.